

Štev. 12.

V Ljubljani, 1. grudna 1918.

Leto XIX.

~ ~ ~ Vojakove solze. ~ ~ ~

„Jaz Slovak sem iz Morave...“
 rekel mi vojniki šibak
 na počitku je v Bohinju,
 ko me v službi je korak
 tja zanesel med vojake:
 Ogre, Čehe in Slovake.

„Pet velikih hiš je mojih,
 ženo in otroke tri
 tam imam v Moravi lepi.
 Nič ne vem, če so živi,
 nič ne vem, če še krasijo
 moje hiše domačijo.

Mesecev enajst sem v vojni,
 ves ta čas pa jaz dobil
 nisem sporočila z doma...
 Vojni hrup brez tolažil
 goni v tuje me daljine
 čez ravnine in strmine.

Ranjen, glejte, tukaj v glavo
 bil sem na galiških tleh;
 že iz bolnice sem moral
 v Srbijo po tednih treh,
 doli drobec je jekleni
 še nogó raztrgal meni.

V bolnici sem spet polegal;
 noga prav še zdrava ni,
 a na tretjega sovraga
 bojni me ukaz podi...
 Kmalu tamkaj kje ob Soči
 v novi bom jekleni toči.

Tam italijanska krogla
 pa zadene me v srce;
 vendar to ne straši mene,
 vajen sem na vse gorje;
 enkrat mora vsak umreti,
 sit trpljenja sem na sveti.

Brez slovesa zapustiti
 dragi dom in rojstni kraj,
 od otrok se in od žene
 ločiti za vekomaj
 in trohneti v zemlji tuji:
 misli te so boj najhuji!“

Vzdihne zdaj vojak ubogi,
 suho roko položi
 na srce si, in solzé se
 udero mu iz oči,
 potlej pa še tožno reče:
 „To boli me, to me peče!“

Jaz bi rad ga potolažil,
 toda nisem znal, kakó;
 sam sem si solzé obrisal,
 roko mu podal v slovó;
 a obraz mu posolzeni
 vedno bo v spominu meni.

Fr. Rojec.

ŽIVELA JUGOSLAVIJA!

ANTONIJA GERMKOVA:

Tri sestre.

pominjam se povesti, ki mi jo je pripovedovala moja mati še kot otroku. Takrat se mi je zdela posebno lepa, mogoče se bo zdela tudi vam, zato jo hočem povedati.

Živel je mlinar, ki je imel tri hčere: Anico, Lenčiko in Marico. Tako so bile lepe in pridne, da so bile znane daleč naokrog.

Mlinarjevi so bili namenjeni k polnočnici, a vsi niso mogli, ker niso smeli pustiti hiše same.

»Že dobro!« se oglasi mlinarjev oče, »ker bi radi vsi šli v cerkev — vadljajmo! Kdor povleče najkrajšo šibico, ta ostane za varuha doma!«

Najkrajšo šibico je povlekla starejša sestra Anica; ta je morala ostati doma.

Lepo so pritrkovali zvonovi in vabili v hram božji. Tudi mlinarjeva družina je šla. A pred odhodom je priporočila Anici, naj skrbno pazi na ogenj in luč ter na vse drugo pri hiši. — Komaj so odšli, vzame Anica knjigo, da bi čitala. Kar zasliši trkanje na okno. Anica misli, da je kdo domačih. Gre k oknu in ga odpre. A kot bi trenil, jo nekdo zagrabi in dvigne na spodaj čakajočega konja. Vsa prestrašena ni mogla Anica izpregovoriti niti besede. Ko se je zavedla in se predramila od velikega začudenja, je bila že globoko v gozdu, kamor jo je nesel konj hitro kakor veter.

Na konju poleg nje pa je sedel grd mož s črno, zmršeno brado. Bala se ga je pogledati. A on ji je govoril, da jo ponese v grad, kjer ima svoje služabnike. Tam bo imela vsega dovolj. Samo gospodinjila in ukazovala bo, a postati bo morala njegova žena.

»Ne, ne, ne bom; jaz hočem zopet domov!« je jokala Anica.

Izkušala se je odtrgati, a mož je imel premočne roke. Držal jo je kot v kleščah.

Po dolgem času sta prijahala v grad, kjer so ju že čakali bradati in grdi možje — razbojniki, ki jim je bil Aničin okrutnež poglavar.

Mlinarjevi so prišli od polnočnice. Nemalo so se začudili, ko so videli okno odprto, vrata pa zaprta. Klicali so Anico, a ni se jim odzvala. Prešinila jih je zla slutnja, da se je zgodilo nekaj hudega. Skozi okno so se splazili v hišo, pregledali vse kote, klicali in klicali, a Anice ni bilo nikjer. Mamica je jokala, oče hodil potrj po hiši, a nihče si ni vedel razložiti, kam je Anica odšla.

V razbojniški hiši je pa jokala dan za dnem uboga Anica. Vsega je dobivala, česar je potrebovala, a ona ni marala ničesar drugega nego oditi zopet domov. Pa se nekega dne domisli pravega in reče poglavarju: »Doma imam mnogo lepšo in pridnejšo sestro, kakor sem jaz. Po to pojdi; ta gotovo postane tvoja žena!« Pri tem si pa misli: Če pojde tja, ga vidi kateri domačih ter ga prime, a jaz bom rešena!

Drugo leto pride zopet božični večer. Spet se pripravljajo mlinarjevi k polnočnici. Pa se oglasi gospodar: »Lani je ostala naša draga Anica doma, letos pa ostanem jaz.«

Druga hčerka Lenčika pravi: »Vadljajmo, oče, vadljajmo, kot smo lani! Mogoče zvemo na ta način kaj o Anici!«

Po dolgem obotavljanju se oče vda, in spet so vlekli šibice. Najkrajšo je potegnila Lenčika — in vsi so se prestrašili! A ona pogumno pravi: »Le pojdite, nič se ne bojte zame!«

In res odidejo. Takrat zaklene Lenčika hišo in vzame knjigo. V tem sliši rahlo trkanje na okno. Lenčika ga odpre. In tudi z njo se zgodi tako, kakor se je lani z Anico.

Nemalo se Anica začudi in prestraši, ko zagleda drugo sestro v gradu. — Sestri sta se objeli in dolgo jokali. Sedaj je pa razbojnik zahteval od Lenčike, da naj se z njim poroči. A zopet se oglasi Anica: »Doma imamo še tretjo sestro, ki je desetkrat lepša in milejša od naju dveh, to pojdi iskat, ta postane gotovo rada tvoja žena!«

In res! Počakal je še tretjega božičnega večera. Ravno tako kot prejšnji dve je dobil še tretjo — Marico.

Vse tri sestre so bile združene v razbojnikovi hiši. Ugibale so, kaj naj počnejo. Najmlajša, pogumna Marica, uide ponoči iz gradu in teče, teče po gozdu, kolikor le more. Noge so ji vse okrvavljene, obleka popolnoma strgana. A ni počivala niti za trenutek. Saj je vedela, da razbojnik zajaha najboljšega konja in zdirja za njo, ko je ne vidi v hiši. Zato je šla naprej in naprej in niti vedela ni, gre li po pravi poti ali ne. — Časih se je zdelo, da pot ni prava. Obrnila je na levo, potem zopet na desno, kakor se ji je dozdevalo, da jo je peljal razbojnik. Končno je vendar prišla do velike ceste; gozda ni bilo več. A nevarnost je bila tem večja: skriti se ni mogla nikamor, in če jo doteče razbojnik, bo izgubljena! Kaj storiti? Zdirja naprej po poti. Kar zagleda pred sabo tri vozove sena, ki so jih vlekli konji po cesti. Ko pride Marica do voznikov, pa jih poprosi: »Prosim vas, skrijte me v seno, ker me zasleduje razbojnik. In če me dobi, me gotovo umori. Skrijte me, prosim, lepo prosim! In če vpraša kdo po meni, recite, da me niste videli!«

Voznikom se je deklica zasmilila in sklenili so, da jo skrijejo v zadnji voz sena. Poprej je pa deklica povedala, naj seno zapeljejo na mlinarjevo dvorišče, ker ga bo gotovo mlinar kupil, posebno če povedo, da v senu leži njegov zaklad. Brž spravijo deklico v sredo sena, ga povežejo, kakor je bilo povezano poprej, in poženejo konje.

A komaj so šli nekoliko naprej, že slišijo za sabo peketanje konja, ki je v divjem diru nosil jezdeca. Za njim je jahalo še nekoliko jezdecev. Ko pride prvi do voznikov, vpraša: »Ali ste videli iti mimo mlado deklico, lepo kot jutranjo zarjo?«

»Nismo, gospod!« so se oglasili vozniki in šli svojo pot naprej.

»Oho, tako hitro mi pa ne greste naprej!« se razjari poglavar. »Preglejmo prvi voz!«

Jezdci so stopili raz konje in vse seno pometali z voza, a niso našli ničesar. »Preglejmo drugega!« veli gospodar.

In zopet so vse seno pometali z voza in zopet niso našli ničesar.

»Tretjega voza ni treba razkladati!« pravi poglavar, »le z vilami zbadajte v seno, in če je v njem kaj trdega, pa razmečemo še ta voz!«

Marici, ki je vse to slišala, je bilo hudo, a tudi vozniki so se bali, kaj bo. Suvali so v seno, zdaj tu, zdaj tam, a enkrat tako močno, da bi Marica skoro zavpila od bolečin. Ker niso razbojniki zapazili ničesar, so zdirjali naprej. Vozniki so se oddahnili. Spravili so seno v red, pa zopet pognali konje naravnost na mlinarjevo dvorišče. Tam so videli mlinarja, ki je žalosten sedel na stolčku in globoko zdihoval.

Vozniki mu ponudijo seno. A mlinar zmaja z glavo, da neče. »Če pa vam povemo, da leži v tem senu vaš zaklad, ga gotovo kupite«. »Zaklad? E dragi moji, tri zaklade sem imel, a sedaj jih ni več. Kakšen zaklad naj bi potem ležal še v senu?«

In začeli so razkladati tretji voz.

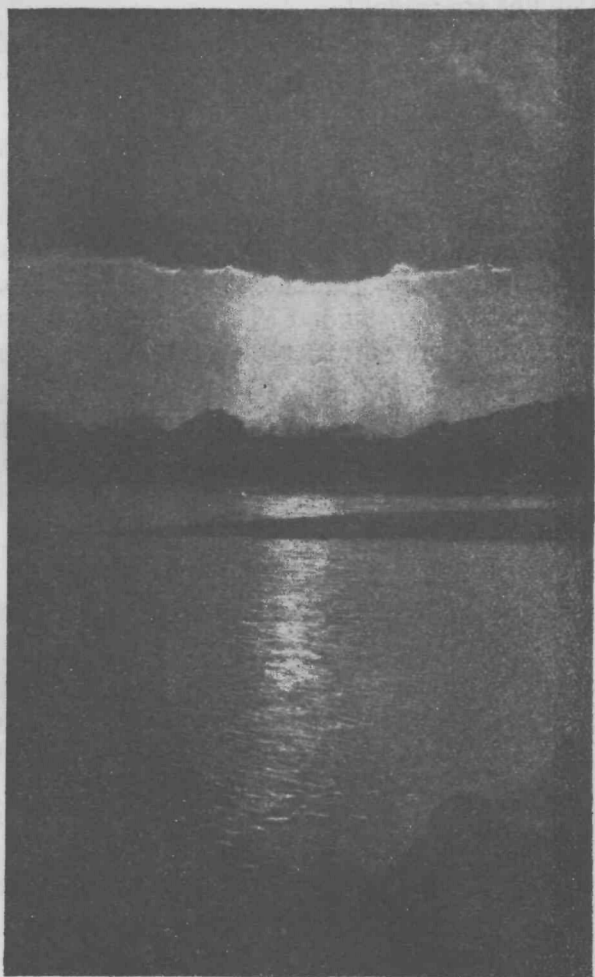
Ko so prišli do Marice, se je ta vsa izmučena dvignila in ob vsej bolečini, ki so jo provzročile senene vile, skočila naravnost očetu v naročje.

»Marica, ti tu! A kje sta Lenčika in Anica?« radostno in bolestno zakliče oče.

»Sedaj, oče, le malo besed! Kar hitro ponje! Vojaki, orožniki — vsi nam morajo pomagati, jaz pa jim pokažem pot!« pripoveduje Marica.

Kmalu nato je bilo vse pripravljeno in vsi se napotijo v gozd. Srečno pridejo do Anice in Lenčike, ki ju je hotel poglavar ravno kaznovati. A vojaki in orožniki polove in povežejo vse razbojnike in jim zaplenijo vse, kar so imeli. Lenčiko in Anico spravijo domov, kjer je vsa družina živela srečno še mnogo, mnogo let! Razbojnike pa so kaznovali in pozaprli v ječe.

☪ SOLNČNI ZAHOD OB MORJU ☪

Gosji pastir.

n še to je rekel Jurček, Palčkov Jurček: »Vas, goske, imam pa res rad, ker ste pridne!«

To je rekel Jurček in je sedel na breg kraj ribnika. In gledaje veselo zdaj na bele, po svetli gladini ribnika plavajoče gosi, zdaj na bleščeče, zadaj za ribnikom, za tihim gajem dvigajoče se gosposko poslopje z zeleno porisanim balkonom, je pričel piskati na piščalko.

»Najbolj všeč si mi pa ti, debeluška, ki plavaš zadaj za drugimi,« je še rekel Jurček; »in najbolj hudo mi bo po tebi, kadar ti zavijejo vrat. Pa nič bi mi ne bilo hudo, samo da bi bila naša gospa enkrat vesela. — Le dobro me poslušajte, goske, kar vam zdaj-le povem: ostanite pridne in poslušne, ne delajte sramote meni in gospé, pa vas bom imel vedno rad!«

»Glej ga no — ali se z gosmi pogovarjaš?« se je posmejal tisti hip nekdo za Jurčkovim hrbtom.

Jurček se je ozrl. Pred njim je stal visok gospod v beli obleki, v belih črevljih in z bيلم slamnikom na glavi, levico v žeku, v desnici vrteč palico s posrebrenim držajem.

»Ali se ne smem pogovarjati z gosmi?« je vprašal Jurček ter vzela piščalko iz ust.

Beli gospod se je zasmejal z donečim, prijaznim smehom. »Zakaj bi se ne smel? Smeš se — nihče ti ne more tega zabraniti!« je rekel in zavrtel palico v zraku. Potem pa je vprašal: »Ali si ti pastir teh gosi?«

Jurček je odgovarjal brez ovinkov, naravnost in odkritosrčno: »Jaz, gospod.«

»Torej si ti gosji pastir?«

»Gosji pastir sem.«

»Kako ti je ime?«

»Jurček.«

»In kako se pišeš?«

»Palček.«

»Torej: Jurij Palček!«

»Ne — Jurček Palček. Zdaj, ko sem še majhen, sem Jurček; Jurij bom potem, ko dorastem.«

»Pa naj bo po tvojem: Jurček Palček! Povej mi torej, gosji pastir Jurček Palček, čigave so te gosi, ki jih paseš?«

»Tam-le v tisti lepi hiši za gajem živi bogata gospa; njene so vse te gosi. Jaz nimam ne očeta — ne matere. Gospa pa se me je usmilila ter me vzela k sebi. In zdaj ji pasem gosi.«

»Prijetno delo imaš.«

»Kadar so gosi v ribniku, nobenega dela. Pa niso vedno v ribniku; in takrat moram paziti, da ne zaidejo v vrtove ali v gaj ali na polje ali pa na sosedovo zemljo.«

»Kdaj ti je umrl oče?«

»Lani. Ubili so ga v vojni.«

»In mati?«

»Letos za vodenico.«

Gospod se je nehal smejati in se je naslonil z boki na držaj palice: »Ubožec si, Jurček!«

»Ne, gospod — zdaj nisem več ubožec . . .« je popravil Jurček. »Gospa me ima rada, dobro mi je pri njej. Srečen sem in zadovoljen. O, dobra je gospa! Bogata in dobra in usmiljena, a vedno — žalostna. Nikoli je še nisem videl vesele. Izprehaja se po vrtovih in gaju in si s svetlim robcem zakriva obraz.«

»Ali joka?

»Vedno joka.«

»Ali še kaj veš, Jurček?«

»O, še, gospod! Povedal vam bom, zakaj je gospa tako žalostna. Imela je tri sinove. Dva so ji ubili v vojni kakor mojega očeta; tretji pa leži nekje daleč v bolnišnici — v vojni mu je granata odtrgala levo roko. Zdaj se zdravi. Jaz nisem poznal nobenega teh treh sinov, pa vem, da so morali biti vsi dobrega srca, ker je gospé tako hudo za njimi.«

Gospodov obraz se je zresnil in potemnel: »In tretji sin — ali se kmalu vrne iz bolnišnice domov — veš kaj, Jurček?«

»Vrne se, a ne vem, kdaj. Gospa ga jako težko pričakuje.«

»In ti?«

»Tudi jaz. Smili se mi. Ubogi gospod — brez roke!«

»Vidim, da imaš usmiljeno srce, Jurček.«

Gospod se je vzravnal. Bistro zroč dečku v oči, je z desnico bliskoma potegnil levico iz žepa: »Jurček, pogledaj me: jaz sem tisti tretji sin; danes zjutraj sem se vrnil iz bolnišnice domov.«

Zazibal se je v zraku prazni rokav in zanihal z rame semintja kakor nihalo ure; ko se je umiril, je obvisel žalostno ob telesu; Jurčku se je zdelo, da se vijejo iz prazne odprtine bolesterzi vzdihni.

»Ali si videl, Jurček?«

Jurčku so se orosile oči: »Videl!«

S tresočim glasom je izpregovoril to besedo. In že so se mu trkljale po licih navzdol solze, debele kakor lešniki.

Gospod pa je naglo vtaknil konec praznega rokava nazaj v žep, potem pa se je sklonil k dečku in mu pogladil z dlanjo svetlorumene kodrčke na glavi: »Nikar ne jokaj, Jurček! . . . Pogledaj — ali nimam spet roke? Saj se mi nič ne pozna . . .«

Jurček si je brisal solze na licih in gledal z mokrimi očmi v gospoda. — »Pa je rokav le prazen, prazen. . .« je zavzdihnil, in iznova so mu pri-

vrele solze iz oči. In vprašal je skrbipolno: »Kaj boste pa zdaj počeli, gospod — brez roke?«

»Gosi bova pasla skupaj, Jurček.«

»Šalite se!«

Gospod se je bridko nasmehnil. Še enkrat se je sklonil k dečku in mu šel z dlanjo po kodrčkih na glavi: »Vrl dečko si, Jurček. Ná, tu, bonbončkov... pa potolaži se in nikar več ne jokaj!... Odslej zanaprej se bova večkrat videla.«

In gospod je krenil po beli, z drobnim peskom posuti stezi preko travnika.

Jurček je gledal za njim, dokler mu ni izginil izpred oči v vijoličastih sencih gaja za ribnikom. Rekel si je: »Kako je škoda za tega gospoda!... Kaj mu pomaga bogastvo? Vse svoje življenje ostane — brez roke.«

In še to je rekel Jurček, Palčkov Jurček: »Gosji pastir sem, nič nimam denarja, pa sem vsaj zdrav, imam vsaj obedve roki — o, nikoli bi ne menjal s tem našim gospodom!«

Bori.

V vetrih skrivnostno trepečejo
temnozeleni bori,
tiho med sabo šepečejo
o daljni, jutranji zori.

In sladkim se sanjam vdajajo
tam ob šumečih potokih,
kjer vse skrivnostne vstajajo
pesmi v prečudežnih zvokih.

Zvezde mrjoče opletajo
s srebrom ponosne jim glave;
zlato pa krono obetajo
v daljah jim zarje krvave.

Boleslav.

Jutro.

Jutro vstaja... Na obzorju
rdeče rože rasejo.
Vetri zvižgajo po morju
in meglice pasejo.

Še zaspane v daljah koč
okenca odpirajo
in se trudne, smehljajoče
v božji svet ozirajo.

A za njimi temni parki
čakajo, vzdihujejo,
naj že nanje topli žarki
se od solнца vsujejo...

Boleslav.

JOSIP VANDOT:

Kekec na hudi poti.

Planinska pripovedka.

(Konec.)

12.

Desetkrat je že stopil Prisanek na prag in je pogledal po solncu. Oj, hvala Bogu! Že je prešlo solnce sredino neba, in že se je slišal Kekčev vriskajoči glas sem dol z visokih pečin. Prisanek se je globoko oddahnil in se ni več praskal za ušesom. Pa mu je bilo tudi resnično nerodno. Mala Tinka se je drla še vedno tam v sobici, tako grdo drla, da je še celo mucika zbežala od nje. Skrila se je mucika pod mizo; šapke si je umivala, pa niti mijavknila ni več. Prisanek je bil resnično sit Tinkinega strašnega petja. A kaj si je hotel? Saj si ni znal pomagati, pa najsi je ugibal in ukrepal na vse strani. — »Samo Kekec me še lahko reši!« je dejal naposled sam sebi in je pričel hoditi gledat, kako visoko je že solnce. »Kekec je prevejanec in navihanec, pa ukroti to gagajočo kokoško. O, da bi bil že tukaj! Kar po ušesih me že ščiplje, tako se dere ta kokoška. — Resnično — takoj po kosilu spodim oba domov. In imel bom mir in mi ne bo treba poslušati tega stokanja . . . Da bi bil Kekec že tu! A ta prismuknjeni naték zanalašč noče priti. Čakaj, navijem ti ušesa, da te bodo srbela deset let . . .«

A naposled je Kekec vendarle pritekel, na vso sapo pritekel. Obraz mu je bil rdeč in ves znojen. V roki je držal majhno škatlico, narejeno iz smrekovega lubja, in je skakal z ene noge na drugo. Prisanek je iztegnil roko, da bi ga pograbil za uho. — »Kje si se potepal tako dolgo?« je dejal

osorno in je pogledal grdo dečka. »Čakam te, čakam — pa te ni od nikoder. Ali ne slišiš, kako grdo se dere tvoja sestrice? Šment misli, da imam kamenita ušesa . . .«

Kekec je zamahnil z roko. — »Naj joče!« se je nasmejal. »Samo, da je niste nabili, pa je dobro. Veste, Tinka mi pove vse, in vi veste tudi, da znam dobro mikastiti. Zato le glejte, da je niste nabili . . . A nekaj drugega, stric Prisanek, nekaj drugega! Pojdite z mano, stric Prisanek, pojdite z mano! Videli boste nekaj, česar še niste videli . . . Pojdite z mano, stric Prisanek!«

In Kekec je prijel Prisanek kar za roko in ga je vlekel s sabo. Prisanek se je čudil, pa je mislil, da se je dogodilo kozam nekaj posebnega. A Kekec se je ustavil ob zidu, ravno tam, kjer je bil izluščil včeraj Prisanek tisti lep kamenček. — »Stric Prisanek!« je izpregovoril Kekec in se je postavil moško pred Prisanek. »Včeraj ste mi dejali na ravno tem mestu, da ne pride živa stvar skozi vaš zid. Tako ste mi rekli in ste se mi še celo posmehovali. A jaz vas vprašam še enkrat, stric Prisanek: ali je res, da poderete ta zid, ako pride živa stvar skozenj? Dejte, stric Prisanek, povejte mi še enkrat, če je res?«

»Hm!« je odgovoril Prisanek in se je čudil na vso moč. »Res je . . . Vili Škrlatici sem prisegel tako, in svoje prisege se bom držal.«

Kekec je kar poskočil in se je zasmel. »Zdaj boste videli nekaj, stric Prisanek. Nekaj boste videli, kar zna napraviti samo Kekec. Samo glejte dobro, pa boste videli!« — In Kekec se je sklonil in je potegnil iz zida svojo dolgo palico. Prisanek ga je gledal in je strmel, pa si ni mogel razložiti, kaj hoče Kekec pravzaprav. A Kekec se je samo smejal in muzal. Previdno je odprl malo škatlico in jo je prislonil k luknjici v zidu.

»Ali vidite, stric Prisanek?« je vprašal Kekec in je pokazal na škatlico. Pa je Prisanek zdaj videl; majhno miško je videl, ki je skočila iz škatlice in je zbežala naravnost v luknjico. — »Kaj hočeš, Kekec?« je vprašal Prisanek in je pogledal grdo dečka, ker je mislil, da se norčuje z njim. »Pobič, pobič — pazi, da te ne zgrabim enkrat prav pošteno! Veš, roka me že srbi . . .«

A Kekec ga je pograbil za roko in je pričel skakati, kakor da bi bil nor. — »O, stric Prisanek!« je vpil ves iz sebe. »Zdaj morate podreti ta zid. Zdaj ga morate podreti, ker je šla živa stvar skozenj . . . Stric Prisanek, ravno zdaj-le je šla živa stvar skozi vaš zid . . .«

Prisanek je gledal še vedno debelo, pa ni mogel umeti dečkovih besed. A Kekec se je pričel vrteti okrog njega in je vpil še glasneje: »Stric Prisanek, kaj gledate tako debelo? Saj je šla resnično živa stvar skozi zid . . . Pa recite, če morete, da miška ni živa stvar! O, le recite! Ravno zdaj je stekla miška skozi vaš zid. Le pojdite pogledat na ono stran, pa boste videli, da priteče miška iz zida. Veste, s palico sem prevrtal vaš zid ravno tukaj, kjer ste izluščili včeraj tisti kamenček. O, zanalašč sem vas prosil, da mi ga podarite. Samo zato sem vas prosil, da ste ga izluščili in ste napravili v zid precej veliko luknjico. Pa sem vrtal

prej-le, prav lahko sem izvrtal luknjo skozi ves zid. Miško sem ujel in sem jo spustil v luknjo. Pa je šla miška skozi zid — živa stvar je šla skozi zid . . . O, le recite mi zdaj, da ni res! Le recite, da miška ni živa stvar! Hehe, stric Prisanek, če morete, če morete . . .«

Zdaj je prasnil Prisanek v glasen smeh. Kar z rokami se je tolkel po kolenih, tako se je smejal. Zgrabil je Kekca in ga je dvignil visoko v zrak. — »Prevejanec si ti, Kekec!« je govoril in se je smejal. »Kdo bi si mislil, da si tako velik prevejanec? Pa bom moral zdaj podreti zid, zaradi tebe ga bom moral podreti . . . Smejala se bo Škrlatica. Zdaj bom moral postati spet njen prijatelj. Ti šment, ti Kekec! Pa da se ti je zasvetilo kaj takega v glavi! Da si mi moral napraviti to!«

Smejala sta se oba, na ves glas sta se smejala. — »Tako grem k Škrlatici, takoj ji grem povedat!« je dejal naposled Prisanek in je stekel proti svoji hiši. Pa je še celo pozabil, da bi postavil Kekca na tla. Kar na roki ga je nesel vso pot. V hiši pa je pograbil tudi jokajočo Tinko in tako je nesel oba preko proga, preko šumečega gorskega potoka in skozi rušje. Delal je velike korake in kar hipoma je stal pred belim dvorcem Vile Škrlatice. A ni se obotavljal niti za trenutek. Naglo je prestopil prag in je šel naravnost v krasno, bleščečo sobo. — »Dober dan, Škrlatica!« je pozdravil in se je obenem na ves glas zasmejal.

Škrlatica in Jerica sta ravno sedeli za mizo pri kosilu. Tako sta se začudili, da sta kar položili žlici na mizo in sta strmeli. Tinka je zagledala Jerico in je zavpila v svojem veselju. Pričela je brcati na vse strani, da jo je moral Prisanek postaviti na tla. In Tinka je švedrala naravnost k mizi do Jerice. Kar oklenila se je je in je govorila v eni sapi: »O, Jerica — o, Jerica! Pa sem te zopet našla! Pa domov gremo zdaj . . . k mamici gremo, Jerica!«

Škrlatica se je na vso moč čudila. — »Kaj se je zgodilo, Prisanek, da si prihrumel v moj dvorec?« je izpraševala. A Prisanek se je še vedno grohotal, da je imel oči že vse solzne. — »Poglej tega paglavca! Poglej ga, Škrlatica!« je dejal naposled in je dvignil Kekca do stropa. »Prevejanec ti je, da ga ni pod solncem njemu enakega. Prekanil me je — Prisanek je prekanil . . . Napravil ti je luknjico skozi zid in je pognal miško skozenj. Pa me je pograbil za rokav in mi je rekel: Stric Prisanek, živa stvar je šla skozi vaš zid. Ali ste jo videli, stric Prisanek? — Podreti bom moral zdaj zid in bom moral spet postati tvoj prijatelj. Pa kdo je napravil vse to? Nihče drugi nego Kekec . . . Ali ga vidiš, Škrlatica? Ali vidiš prevejanca?«

Prisanek se je zagrohotal še enkrat in je postavil Kekca na tla. — »Zdaj ne kaže nič drugega, kakor da si seževa v roke in postaneva spet prijatelja, kakor sva bila nekoč. Upam, da si se že izpametovala in si spoznala ljudi, ki so se norčevali s tvojo dobrotljivostjo in so te izkoriščali. Kaj, Škrlatica? Ali naj si seževa v roke zdaj, ko moram zaradi tega prebitega Kekca podreti zid? Kaj praviš, Vila Škrlatica?«

O, Škrlatica je bila tega jako vesela. Kar vstala je, pa je segla Prisanku v roko. — »Zakaj naj bi ne bila prijatelja kot nekdej?« je govorila in se je prijazno smehljala. »Saj sva sosedata, in jako grdo je, če ni med sosedi prijateljstva. No, hvala Bogu, da je prišlo danes tako . . . Kekec, ti si resnično prebrisan dečko! Kdo bi si bil izmislil kaj takega kot ti? Res, pameten dečko si. Bog daj, da bi ostal vedno tako pameten!«

Kekcu je ugajala ta hvala; a še bolj mu je bilo všeč, da ga je Škrlatica pobožala po laseh. Od začetka je sicer čutil v srcu neko bojazen, ko je gledal Vili naravnost v obraz. Glej Vilo Škrlatico! Tolikokrat si je želel, da bi jo videl samo enkrat; tolikokrat je piskal in pel lepe pesemce o Vili Škrlatici in je nosil v srcu željo, da bi jo videl, samo enkrat videl. — A danes jo vidi, tik pred njo stoji danes. Vila ga boža z mehko roko in se mu prijazno smehlja. In Vila je krasna, joj, tako krasna! Čemu bi se je bal? Čemu bi ne govoril z njo, ko pa se mu vendar tako lepo smeje?

In Kekec se je namuznil in je zamahnil z roko. — »O, gospa!« je odvrnil pogumno. »Saj ni vredno, da bi govorili o tistem, resnično ni vredno! Veste, kar tako mi je šinilo v glavo, kakor tiste pesemce, ki sem vas v njih prosil za zlat cekin. Rad bi si bil kupil citre. No, zato sem vas prosil za cekin . . . A zdaj mi ni treba cekina. Stric Prisanek mi je prodal davi citre za mojo piščalko. A rečem vam — tudi piščalka je bila več vredna, nego piškava dvajsetica . . . Zato, gospa, nikar ne mislite, da sem prišel po tisti cekin. Saj mi ga ni treba, resnično mi ga ni treba. Da boste vedeli, gospa!«

Vila se je smejala, pa tudi Prisanek se je smejal. A najbolj se je še smejal Kekec, zakaj Vila je povabila vse tri na kosilo. Kosilo pa je bilo tako dobro in imenitno, da Kekec še nikoli ni sanjal o boljšem. Dobro je zajemal in niti govoriti ni utegnil. Gledal je samo na krožnik, a krožnik je bil vedno poln, ker je skrbela Škrlatica zanj. Tinka je sedela kraj Jerice. Seveda se ni upala prav nič govoriti. Samo smehljala se je, pa je gledala Jerico in se ji je čudila, ker je bila Jerica oblečena v belo obleko in je bila skoro tako lepa, kakor Vila Škrlatica. Samo enkrat je dvignila glavo in je zaklicala: »O, mucika, moja mucika!«

Zunaj pri vratih je pričelo nekaj praskati in mijavkati, lepo mijavkati. Pa je vedela Tinka, da stoji pred vrati mucika in bi rada k njej. Prišla je bila za njo, in zdaj ji je hudo, ker ne more v sobo. Pa jokca zdaj . . . Zato je Tinka zaklicala na glas. A Vila je vstala in je odprla vrata. In pritekla je mucika v sobo, naravnost na kolena je skočila Tinki in je mijavkala, tako lepo mijavkala, da se je Tinka kar smejala.

Dolgo so se gostili in dobro imeli pri Vili Škrlatici. A po gostiji je rekla Škrlatica Prisanku: »No, kaj bo zdaj z otroki? Ali jih izpustiš domov? Glej, starši morajo biti v velikih skrbah, ker jih že štiri dni ni domov. Veš, Prisanek, najbolje je, če jih pošljeva kar zdaj domov. Ali ni res?«

»Seveda!« je odvrnil Prisanek. »Kar gredo naj! O, še zdaj mi brenči po ušesih. Tako mi je pela vse dopoldne tista-le kokoška. Pa se mi kar nič več ne ljubi, da bi jo spet slišal. Šment, saj nimam kamenitih ušes... O, kar gredo naj! Jaz jim ne branim nič več. Seveda, Kekec bi mi moral odslužiti še tri dni. Toda ker me je prekanil danes tako imenitno, ga nečem siliti več, da bi mi pasel koze. Kar gre naj! Samo pod tem pogojem, da mu ni ušla danes nobena koza. Niti prešteti jih nisem utegnil... Hej, Kekec. Kar po pravici mi povej, koliko koz si izgubil danes?«

»Nobene, stric Prisanek!« se je odrezal Kekec. »Sto let jih še lahko pasem, a v vseh sto letih mi ne uide niti ena. Kaj mislite, stric Prisanek? Prekanil sem vas, pa tudi vaše divje koze sem prekanil. Štiri možičke sem napravil iz slame, pa sem jih postavil po skalovju. Zdaj si ne upajo koze s planotice, hehe, ne upajo. Lepo se pasejo, stric Prisanek!«

Prisanek se je zasmejal in ga je pograbil za uho. »Saj sem ti rekel, da si prevejanec!« je dejal. »O, kar hitro pojdi domov! Veš, tebe se kar bojim, ker si tako navihan. Lahko se zgodi, da me prekaniš še celo za mojo domačijo. Pa kam naj grem jaz potem? Ha, Kekec? — O, najbolje je, da greš kar domov... Zdaj grem po tvoje citre in ti jih prinesem. Potem pa kar pojdi, kar pojdi!«

POGLED NA KEKČEV ROJSTNI KRAJ

Prisanek je odšel iz dvorca in se je kmalu vrnil s citrami in polno, usnjeno malho. Vse je dal Kekcu in je rekel: »Zdaj pa glejte, da se spravite od tod, da vas spet ne zasači noč in zopet ne zaidete. Čas je že, da pridete enkrat domov. Predolgo se že potepate po svetu, predolgo... Ti Kekec! Tu v malhi je nekaj zate, da ne boš govoril, da si mi zastonj služil. Pa pogledati smeš šele doma v malho. Ali si slišal in razumel?«

Kekec je prikimal molče z glavo, ker je gledal ravno svoje zlate citre. Vila je podarila Jerici lepo verižico, ki se je lesketala kakor solnce. Poljubila jo je in se je poslovila od nje. — »Pojdi, Jerica, in bodi zopet vesela doma!« ji je rekla. »Kadar boš v sili, pa pridi sem in me pokliči trikrat. In pridem k tebi in ti pomagam!« — Pa tudi od Tinke se je poslovila in ji je tudi podarila zlato verižico, svetlo kot solnce. Pobožala jo je po bolni nogi, in čudno — Tinka ni čutila nbene bolečine več. Spet je lahko hodila in skakala. Pa noga je ni bolela nič več...

Daleč je že bil samotni gaj Vile Škrlatice. Otroci so se ozrli nazaj, pa ga niso več videli. Samo visoke gore so videli in razdrto skalovje, ki je kipelo nad dolinico visoko, visoko proti modremu nebu. Otroci so se spogledali in so vprašali drug drugega: »Ali je res, kar smo doživeli te dni? Hm, pa če to niso bile samo sanje, samo hude sanje?« — Toda videli so darila, ki so jih nesli s sabo, pa so morali verjeti, da je bilo vse resnica, sama resnica.

Naglo so šli po poti. Zavili so mimo strmega hriba in so šli čez leseno brv preko gorskega potoka. In tedaj so zaklicali na glas in so zavriskali, zakaj onkraj pašnika so zagledali domačo vas. Spustili so se v tek in so tekli, tekli. Vsi zasopli so prihiteli do doma in so kar planili v izbo. Toda na pragu so obstali kakor prikovani. Zagledali so na postelji mamico. Kraj postelje pa je sedel oče in je jokal.

»O, mamica!« so zaklicali in so stopili k postelji. Bolnica se je nasmehnila, ko jih je zagledala. Toda bila je tako slaba, da ni mogla niti rok premakniti.

»Nesrečni otroci, kod se potepate?« je rekel žalostno oče. »Žalostila se je mamica zaradi vas, ker je mislila, da ste že pomrli. Pa je zbolela, hudo zbolela... Svečko bomo morali zdaj prižgati, ker mamica umira, umira...«

Jerici je postalo tako hudo v srcu, da je zajokala na glas. — »Mamica!« je zaklicala. »Ali me slišite, mamica? Prišla sem nazaj, da ostanim pri vas. Imam zdravilo za vas. Ozdraveli boste, mamica, resnično boste ozdraveli...«

Bolnica je uprla vanjo svoje gasneče oči. Gledala jo je, kot bi je ne poznala več. Njeno belo obleko je gledala in zlato verižico, ki se je svetila Jerici okrog vratu. — »Tudi ti si umrla, Jerica?« je šepetala s komaj slišnim glasom. »Pa si postala angelček... Odpusti mi, Jerica! Hudo sem delala s tabo in sem te zapodila od hiše... Odpusti mi! Bog me je kaznoval zaradi tega, pa mi je vzel Tinko in Kekca... Jerica, Jerica...«

A Jerica ni mogla več poslušati. Sklonila se je k njej in ji je pritisnila napol uveli mežikelj na usta. In tedaj se je zgodilo čudo. Smrt, ki je že prežala tam iz kota, je zbežala iz hiše. Bolnici pa so se vračale moči v začetku počasi, a potem naglo. In ni pretekla niti ena ura, pa je že vstala in je bila zdrava kakor še nikoli.

O, to je bilo veselja tisti dan na Mežnarčevem domu! To je bilo pripovedovanja in radovanja! Smejali so se in so še celo vriskali! Mačeha se kar nagledati ni mogla Jerice. Stiskala jo je k sebi, pa je govorila venomer: »O, Jerica! Nikoli več ti ne rečem grenke besede. O, nikoli več...«

Otroci so kazali darove, ki so jih dobili od Prisanka in Škrlatice. Pa se je domislil Kekec malhe, ki mu jo je dal Prisanek. Razvezal jo je in jo je postavil na mizo. In tedaj so sklenili vsi roke in so se čudili, zakaj malha je bila polna cekinov, samih rumenih cekinov. — »Ovbe!« je zaklical Kekec. »Ali vidite oče? O, zdaj smo bogati, kakor ni nihče na vasi . . . Te cekine pogledjte, oče! Dal mi jih je Prisanek za to, da ne bom govoril, da sem mu pasel koze zastonj. O, oče, pozimi stè mi pravili strašne povesti o Prisanku. Kar lasje so se mi ježili, ko sem vas poslušal . . . Pa ste govorili neresnico. Saj ni hudoben Prisanek. Dal mi je polno malho cekinov in lepe citre. Pa še mislil ni na to, da sem ga prekanil in sem ga dvakrat prav pošteno zmikastil. Veste, zdaj mi je že skoro žal, da sem ga zmikastil. O, resnično . . .«

V tistem hipu pa je popraskalo nekaj na vrata. Zamijavknilo je trikrat prav milo in žalostno. Tinka se je kar prijela za glavo in je zaklicala: »O, mucika, moja mucika!« — Naglo je skočila s stola. Letela je k vratom in jih je naglo odprla.

Resnično — bila je bela mucika! Rdeč trakec je imela okrog vratca in je bila lepa, oh, tako lepa! Tekla je bila vso pot za otroki. Do vrat je prišla, pa je praskala in mijavkcala. Ko je Tinka odprla vrata, ji je kar skočila na rame. Stisnila se je k njenemu obrazku in je mijavkcala, oh, tako lepo mijavkcala! . . .

* * *

Kekec je citral, kadar je le mogel. Pa je tudi znal, kakor nihče ne po daljnem svetu. Izmisлил si je tisoč pesmi. Pa tudi o Prisanku si je izmisлил lepo pesem. Vsak dan jo je desetkrat pel in citral. Tista pesem je bila najlepša, kar jih je znal Kekec. Pa prepeval in citral jo je tudi tako lepo, da so se ljudje kar ustavljali na cesti in so strmeli, hm, da — in poslušali.

»Tisoč divjih koz ima
Prisanek tam vrh gorá . . .
Pridi past jih vrh višin,
dá za vsako ti cekin,
oj, cekin rumen je, zlat,
kupiš zanj si zlati grad . . .«

Tako je Kekec citral in prepeval. A nikoli več ni šel tja daleč pod bele snežnike k Prisanku. Hm, čemu tudi? Saj on je že pasel Prisankove koze; saj njemu je že dal Prisanek polno malho cekinov. Oče je kupil za tiste cekine lepo hišo in veliko, veliko polja. Resnično — Kekcu ni več potreba, da bi šel k Prisanku past divje koze. Mogoče vam, otroci? — Hm, če vam je res sila, kar pojdite pod bele snežnike! Pokličite Prisaneka in recite mu, da bi radi pasli njegove divje koze. O, prav rad vas sprejme Prisanek. Toda, otroci, ali znate pasti divje koze? Če jih ne znate, je bolje za vas, da ostanete kar doma pri mami, zakaj lahko se vam zgodi, da jih izgubite vsak dan sto. Pa pomislite, otroci, da morate za vsako izgubljeno kozo pasti en dan več. Pa če jih izgubite vsak dan sto, joj, otroci! Kdaj pa odpasete Prisanku in kdaj dobite tisto obljubljeni malho cekinov? Kdaj, vas vprašam, otroci?

O, le lepo premislite vse to! Potem pa že lahko greste k Prisanku past divje koze . . .

Otroško vprašanje.

*Mamica moja,
kaj da je črna
ruta in črna
obleka tvoja?*

*„Sinek moj Ivo,
padel je oče!“
Mati zajoče
neutolažljivo.*

*Manjka nam vsega!
Kruh se ne smeje . . .
Žalost li veje
tudi iz njega? . . .*

Vinko Klanšek.

Utopljenka.

(Učiteljici M Gabrščkovi)

*Žadna voda ugrabila
tvoje mlado je življenje
in mu vrata odklenila
v novi svet, prebajni svet,
ki ga v snu le hodi sret
src trpečih hrepenenje . . .*

*Blagor tebi, utopljenka:
v duše vse si utonila,
tebe je resnica grénka
s nami vekomaj združila!
V dvakrat si življenju srečnem:
v živih dušah, v spanju večnem . . .*

Leon Poljak.

Bratec in sestra.

igava sta pa vidva, ljubezniva otroka? Odkje sta? Kako vama je ime?« Tako vzkliknete, ko zagledate ljubko sliko.

Da utešim vašo radovednost, mila deca, vam povem lepo po vrsti!

Boris in Milena sta Vojnilovičeva iz Maribora. Drava, posestrima Save, deli mesto v dva dela. Lepo mesto je Maribor, kjer imajo Slovenci krasen »Narodni dom«.

Boris in Milena sta rojena v Pulju, kjer ima sedež naša mornarica. Ob vojni je bil njiju atek vpoklican v vojake, dodeljen v Maribor, in z njim je šla tudi njegova družinica. Od tedaj so minila štiri leta, in Boris in Milena sta prava Mariborčana. Znana jima je pot v cerkev, v park, k Dravi, na kolodvor in v prodajalnico. Na izprehod ju spremlja služkinja, ki pa težko zadošča njiju radovednosti. Vse hočeta vedeti, vse videti. Zanimata se za vsako stvar, za živali, cvetice, drevesa, čolne, hiše. Ko postojita na mostu, izprašujeta, kam teče Drava, odkje, če so mostovi in čolni povsod, če je dosti rib v vodi itd. Boris je vrgel papirnato zastavico v Dravo in bi rad, da jo ulovi deček bogve kje daleč. Mileni je bilo žal zastavice, a jo je Boris potolažil, češ, deček tam daleč že čaka nanjo cele tri dni!

Boris in Milena sta vljudna otroka. Znane ljudi lepo pozdravljata, Milena se pokloni, Boris odkrije. Kadar je v vojaški obleki, salutira tudi vojakom.

Boris in Milena imata tako rada svojo staro mamico, ki je bila pri njih na obisku. Ko je odhajala, sta bila žalostna. Obljubila jima je, da jo obiščeta v Ljubljani, če ostaneta pridna in poslušna. Oba sta ji to zagotovila in se poslovila od nje. Ko sta gledala za vlakom, ju je slikar ujel v svojo temno kamrico. Zdaj vidite, otroci, kako sta gledala za vlakom, ki je odpeljal ljubo staro mamico v belo Ljubljano.

Boris zna že čitati, pisati in računati. Mamica njegova je bila učiteljica in ga je poučevala prvo leto doma. S kakšnim veseljem se je oprijel učenja! Letos je napravil izpit čez prvi razred z odličnim uspehom in bo obiskoval javno šolo. Komaj je šest let star. Priden dečko, kajneda?

Z mamico sta oba že mnogo potovala po zeleni Štajerski. V krajih, kjer sta se ustavila, sta kupila krajevne razglednice, napisala dan in leto, da bosta imela spomin na lepe dneve.

Boris in Milena sta dobra bratec in sestrica. Vedno se imata rada, prepira ne poznata. Ko je odpotoval Boris z atkom v Medžimurje, je bila Milena vedno žalostna. Zmeraj je izpraševala, kdaj se vrne bratec. Boris pa je tudi z atkom vedno silil domov po Milenico in mamico. Ko se je vrnil, je prinesel sestrici črešenj, a ona se ni ozrla nanje. Le Borisa je gledala, ga stiskala k sebi in mu očitala, zakaj ga ni bilo tako dolgo nazaj.

»Veš, Milena, zdaj bom pa vedno pri tebi. Nikdar več ne pojdem od tebe. Samo takrat, ko bom vojak. Mi vojaki moramo biti sami. Saj tudi mamica ne gre z atkom v pisarnico. Veš, Milena, ti boš pa kuhala doma. Ko pridem domov, te vprašam: No, Milenica, kako je? Ali si kaj dobrega skuhala? Ali je bil medvedek Marko priden? Kaj pa belček — zajček in rutka — tutka; kaj pa racka — golotacka, kaj pa goska — dolgonoska? Hm, Milena? Ali so bile punčke pridne? Ali si kaj zapela: »Sem slovenska deklica?« No, le glej me! Ali nimaš narodne obleke, lepo pisane, belih rokavcev. ali ti ni Milena ime, meni pa Boris, ker sva Slovenca?«

»Bom kuhala,« je pritrdila Milenica, »bom, same dobre reči, hm, veš, sladke, veš, take kot mamica.«

»Potem se bova peljala v Ljubljano k stari mamici. Pa poreče: »O, gospod in gospa, pa kar sama?« Veš, velika bova takrat. V Trst pojdeva, videla bova morje in ladje, kakor nama je pripovedoval stričev Vladko!«

Pogovarjala sta se na dolgo in široko o vsem tem, kar bo nekoč in nekdaj. V sanjah pa sta splavala daleč v krasni slovenski svet, od Drave do Save in Soče, do sinje Adrije, kjer plavajo bele jadrnice, nad njimi krožijo galebi in utve. Obhodila sta bela mesta, mične vasi, obdane od vrtov, polja in šumnih gozdov. In kamor sta prišla, je odmevala prelepa pesem:

»Slovenski svet, ti si krasan,
z lepoto rajsko ves obdan!«

Zjutraj sta se zbudila in si pripovedovala mične povesti o vsem, kar so jima prinesle sanje.

Bodita srečna, bratec in sestra, bodi srečna vsa slovenska deca! Na dobre otroke je domovina ponosna, saj so nje zlati upi in srečna bodočnost. Bodite zdravi in pozdravljeni! —

CVETINOMIRSKI:

Slavec in lišček.

Basen.

ekoč je obiskal lišček slavca.

»Tvoje petje, slavec, mi je jako všeč,« se izrazi med drugim lišček; »ni pa mi pogodi tvoja borna rjava suknjica. Da bi bil vsaj pevcem primerno obeležen! Ali vidiš mene? Ves se leskečem. A ti, slavec? Ubožec si. Jaz bi ne menjal s teboj.«

»In jaz ne s teboj,« mu odvrne slavec; »zato ne, ker mi je petje več kakor pa zunanost.«

Lišček se gizdalinsko zaziblje na vejici, rekoč: »A jaz imam vendarle več čestilcev kakor ti, slavec!«

»Mogoče!« reče slavec. »Kdor bolj gleda na zunanost kakor na petje, ima gotovo rajši tebe. Komur pa je glavna stvar petje, bo bolj cenil mene. Glavna stvar vsakega pevca je pa petje in ne zunanost. Ali ni res tako?«

»Pa je več takih, ki bolj gledajo na zunanost — tudi to bo res, ne li, ljubi moj slavec? Torej imam jaz več čestilcev kakor ti!« dokazuje lišček in ošabno dvigne glavo.

»Mogoče,« ponovi slavec. »Toda zaradi tega nima moje petje nič manjše vrednosti. In če bi imel samo enega čestilca, na tvoji strani pa bi stal ves svet — resnica bi ostala ena in ista: tvoje petje se ne da primerjati z mojim. Ne čestilci, ne zunanost — petje odločuje. Ali mi priznaš to?«

»Tvoje petje, tvoje petje...« začne lišček v zadregi, sukaje glavo in razpenjaje peruti. »Kaj naj priznam? Da si ubožec, slavec, ubožec v svoji siromašni suknjici... Zdravstvuj! Morda se drugič kaj več pomeniva... danes si preveč dolgočasen...«

In s ponesrečenim poizkusom, da bi veselo zažgoled za slovo, odleti lišček v daljavo.

Osamljen v grmovju konča slavec razgovor z liščkom z dodatkom: »Pač ena najtežjih stvari je — pogledati resnici pogumno v oči!«

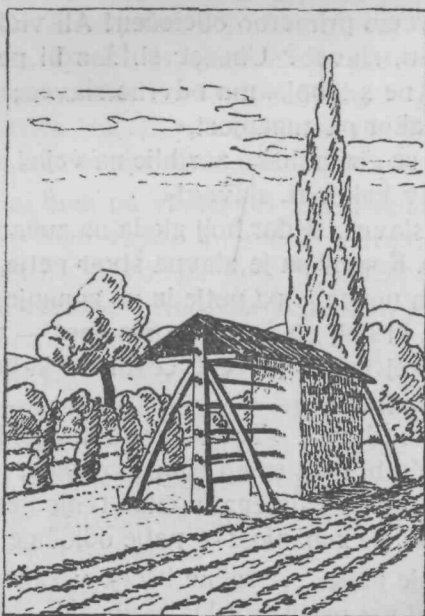

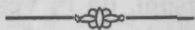
Mladi risar.

Priobčil *Alb. Sič.*

Da ustrezem tolikokrat izraženi želji, priobčujem danes zopet mladim risarjem v veselje primerno podobo, ki je posneta po naravi s takozvanega Kerna v ljubljanskem Trnovem, kjer smo se mi kot otroci igrali in pozimi drsali. S tem hočem mlade risarje vzpodbuditi, naj

opazujejo lepo narodo in naj predmete v njej, ki se jim zde lepi in primerni, spravijo s spretno roko na papir. Take vaje so posebno v tem času koristne, ker imamo premnogo šol, ki so morale zaradi vojnih razmer prenehati s poukom v risanju.

Rešitev zastavice v podobah v 11. št.

Kdaj bomo zopet jedli žemlje in preste ?

Prav so jo rešili: Jakica in Marija Ganglovi v Ljubljani; Pikica Predaličeva, učenka II. razreda v Metliki; Breda Hribarjeva in Leopoldina Fleišmanova v Metliki; Danica Jordanova, učenka v Ihanu; Vlasta in Stanislava Juvančevi v Mirni peči; Silva in Boris Exel v Vojniku; Vida in Bogdan Vivod, učenka in učenec v Sevnici ob Savi; Nada Potočnikova,

učenka v Kranju; Ciril Grile in Rudolf Stroj, učenca v Radovljici; Vandica in Janko Traven v Ljubljani; Ivica Gabrščkova v Metliki; Milena in Zdenka Novakovi v Metliki; Stanko Eržen, učenec v Zapužah pri Lescah; Mimica Koželjeva, Pepica Kodričeva, Marja Dolinškova, Pavla Pirčeva, Anica Šmalčičeva, Minka Bonova, Ela Štrubljeva, Emilija Cetinska, Justa Doklerjeva, Anka Ženerjeva, Janko Knapič, Karel Klobučar, učenke in učenca 4. razreda meščanske šole v Krškem; Leskovar Janez, Franc Rak, Alojzij Lesjak, Janez Razboršek, Alfonz Hrastnik, Mlaker Štefan in Rudolf Pink na Prihovi pri Konjicah; Vlasta Košarjeva v Ptuj; Bruno Tobias, učenec 3. razreda v Kozjem; Bojan Kraut v Kamniku.

V Jugoslaviji!

Končana je najstrašnejša vojna, kar jih je doslej učakal človeški rod. Nemci so premagani. Slovani so s svojimi zavezniki priborili najslabše zmago! Mi Jugoslovani — Slovenci, Hrvati in Srbi — smo rešeni iz tujeja jarma: svobodni državljani smo v svobodni svoji domovini Jugoslaviji! — Jugoslavija — domovina naroda SHS — sega od Soče do Vardarja ter šteje 13,000.000 prebivalcev. Naš narod je narod junakov, narod poštenjakov, narod delovnih rok in bistrih glav! Naša domovina je krasna in bogata. Uspevalo bo kmetijstvo, obrt, trgovina, rudarstvo, gozdarstvo, vinarstvo, živinoreja, brodarstvo... Vsega bomo imeli dovolj — v svojem domu bomo živeli srečno in zadovoljno! Ljubezen do domovine mora voditi naša dejanja! S pridnostjo in vztrajnostjo moramo v svojo korist izrabljati vse neizmerne zaklade svoje zemlje! Mladina, ne drži križema svojih rok! Uči se in delaj — domovina te kliče! Živela Jugoslavija!

Krava.

Gospod učitelj je dal mladim učenjakom II. razreda za domačo nalogo opis krave. Žužmanov Pepček je najbolj prebrisana glavica v drugem razredu in zato je on to nalogo tudi najbolj imenitno izdelal. Ker imam jaz to veliko čast, da sem njegov sosed in Pepčkov osebni prijatelj, mi jo je pokazal, toda le pod tem pogojem, da nikomur o tem ne črhnem niti besedice. Zato pa samo vam, predagi mi bralci „Zvončka“, zaupam to skrivnost in vas prosim, da pod nobenim pogojem Pepčku tega ne poveste! — Torej Žužmanov Pepček je v domači nalogi kravo tako-le popisal in orisal: „Krava ali po domače bimba ima spredaj dva roga, zadaj pa samo en rep. Od trupla proti zemlji visijo štiri noge, a rogovi gledajo navzgor. Naša bimba pa je enkrat v temi butila v zid in je pri tem izgubila en rog, ki ga pa zdaj oče nosi, kadar kosi na travniku. Noge so navadno vse štiri enako dolge in imajo precej velike nohte. Rep pa nima nohtov. Rep ima krava zato, da odganja muhe in druge štirinogate živali in pa da našo Miciko ošvrkne po licu, kadar jo molze. Najrajša je krava zeleno travo, ki se pa v vimeni izpremeni v belo mleko. Vime je malo večje ko moj klobuk, samo da ni tako črno. Kadar je krava posebno vesela, tedaj vzdigne rep precej visoko in se spusti hitro v dolino. Krava nam daje mleko, ki je tako dolgo belo, dokler ga ne zmešamo s kavo. Pa tudi meso od krave je dobro, samo da ga pri nas redko-

kdaj jemo. Zdaj bo že skoraj leto, da ga nisimo jedli. Sedaj jemo svinjsko meso. Krava nam daje tudi kožo, ki pa ni za jed, ampak za črevlje. Kadar je krava jezna, suno z rogovi ali pa brčne z ного. Mene navadno brčne. — Dekler je krava še čisto majhna, ji pravimo tele. Časih pa reče oče tudi meni tele, kadar prerežem z nožem klobuk ali pa vržem Jurčka v potok. Kadar se krava pase, zmerom gleda, kje je detelja ali pa koroza. Časih ukrade kaj detelje. Zato je pa tepena. A navadno ni dolgo jezna in hitro pozabi. Gospod učitelj je rekel, da imenujejo ubogi ljudje kozo kravo. A koza je navadno manjša ko prava krava, zato pa ima koza mustače, ki jih pri navadni kravi še nisem videl. Mleko je pri obeh belo. Vendar krava drugače reče, kadar je lačna, kakor koza. Tudi mladi kozi ne rečemo tele kakor mladi kravi. Tudi je krava lepše ime kot koza. Onega dne je oče rekel naši Miciki, da je koza, pa je odgovorila, da neče biti koza. — Koza ravno tako rada je sol, kakor jaz sladkor.“ B-k.

Drobtine.

46.

Obsodbe vredno ni dejanje, ki znak je radosti in šale, a nič ti ne prinese hvale jezika podlo klepetanje.

47.

Na sebe misli, a tako, da v kvar sosedu to ne bo!

48.

Besedi dani bodi zvest in ne prodajaj se nikoli, od vseh življenja mnogih cest pošten si dela pot izvoli!

49.

Kar lepega se je storilo, ljubezen vsemu je izvir, tako si sam daš povračilo: ponosno čelo, srčni mir!

50.

Vse, kar storiš, premisli in presodi, ostani v srcu mlad in blag in čist, vodnica vsem dejanjem tvojim bodi domovja sreča, naroda korist!

Modest.

KOTIČEK GOSPODA DOROPOLJSKEGA

Dragi g. Doropoljski!

V 10. številki „Zvončka“ sem bral v kotičku, da ima mali Ignacij Štarnik iz Dolinčice, pošta Šmihel pri Pliberku na Koroškem, svojega očeta že 7 let v Ameriki in da ne dobi od njega glasu. — Ker vem, da berejo samo pridni otroci „Zvonček“ in Vam samo taki pišejo, in pa ker imam jaz tudi samo take slovenske otroke rad, zato Vas prosim, da sporočite Ignaciju, naj mi pošlje naslov svojega očeta, in jaz bom pisal zanj v Ameriko. To prav rad storim vsem drugim otrokom, ki imajo očete v Ameriki — samo, ako so pridni. Naj mi torej ti otroci pišejo brez skrbi, naj mi pošljejo naslove svojih očetov ali drugih sorodnikov v Ameriki, in jaz jim prav rad preskrbim naslove od njih. Recite, g. Doropoljski, naj se samo dobri in pridni učenci obračajo do mene, ker hudobnih ne maram, lenih pa tudi ne. Take ves svet prezira. — Pozdravljam Vas in vse svoje male prijatelje, ki jim hočem napraviti veselje za Božič! — Naslov: J. Krek, Genève (Genf, Schweiz), Plain palais, Case post. 11.262.

Odgovor in sporočilo:

Predvsem izrekam dragemu rojaku v Ženevi v Švici v svojem ter v imenu vseh kotičkarjev iskreno zahvalo za njegove pozdrave in za uslužno naklonjenost do naše mladine, ki jo izpričuje gorenje pismo! Nas vse srčno veseli, da pozvanja naš „Zvonček“ celó v daljni Švici in da poslušajo njegov glas naši mili rojaki! Kotičkarji moji, vi pa vidite, kako se vaši plemeniti bratje v tujini zanimajo za vas, kako mislijo na vas, kako vam želé napravljati veselje in kako se njihova srca v skrbeh in ljubezni nagibljejo k vam! Z delom, dobroto in krepostjo se morate izkazovati vredne take rodoljubne naklonjenosti! Obenem vas pozivljam, da iščite zavetja in izpolnitve svojim željam na zgoraj priobčenem naslovu! — Ljubemu rojaku, prijatelju našega lista in mojih kotičkarjev, pošiljam v imenu vseh presrčne jugoslovanske pozdrave! —

*

Cenjeni gospod Doropoljski!

Prvič Vam pišem pisemce, ker bi se rada seznanila z Vami. Hodim v 2. razred metliške šole. Jako rada čitam „Zvonček“. Posebno mi ugajajo pesemce. V prostih urah pa se učim igranja na klavir in kvačkam vzorčnico. Drugič Vam pišem več.

Srčne pozdrave od

Pikice Predaličeve,
Metlika, Bela Krajina.

Odgovor:

Ljuba Pikica!

Odkod pa Tvoje ime — Pikica? Gotovo si bila svoj čas tako majhna kakor pikica na i, da Te je mamica iskala po posteljici, češ, kam se je skrilo to drobnó dete? Ali pa si — hm! — rada pikala kake sladke in dobre reči? Eno ali drugo — nekaj bo že! Danes si gotovo že velika, a v spomin na brezskrbna predšolska leta Ti pa naj le vedno ostane Tvoje drobčkano ime — Pikica! — Veseli me, da Ti je „Zvonček“ všeč, posebno pa Ti pesemce v njem ugajajo. Povem Ti, da imam za dobrega in blagega človeka tistega, ki pesemce rad prebira in se jih morda tudi na pamet uči. V hudobno srce ne gre lepa pesem. In ker se učiš igranja na klavir, pa boš zraven še pesemce pela. Tako boš sama s seboj imela vedno dovolj lepe zabave — če z drugim ne, pa z ročnim delom — da Ti ne bo treba tožiti o dolgem času, kakor je to časih slišati od lenobnih otrok. Le čvrsto se drži svojih obilih opravkov v šoli in na ljubem domu in ostani vrla slovenska Pikica!

*

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Letos sem tudi jaz naročila „Zvonček“. Jako mi ugaja, posebno pa pesem „Dva junčka“. Hodim v VI. raz. Imam tri sestre: Olgo, Solzo in Svetko. Zložila sem dve pesemci, ki ju prilagam.

Petelinček.

Petelinček — pevec
skočil je na hlevček,
s hlevčka pa na jaslice —
Minka, le oglasi se!

Pesemce moje.

Pesemce moje,
ah, kam ste zletele? —
Li v gajec zeleni?
Na gore li bele?

V zelenem bi gaju
ujele vas ptičke,
naslajale z vami
si drobne jezičke . . .

A v gajec, na gore
zletele ve niste,
pojoč poletele
v dušice ste čiste.

Saj z mrzlih snežnikov
bi žalostno zrle,
utihnite večno —
zaspale, zamrle . . .

Srčno Vas pozdravlja Vam hvaležna

Dora Štranjeva,
Sv. Ivan pri Trstu.

Odgovor:

Ljuba Dora!

Priobčujem poslani pesemci. Ko dorasteš in vzameš zopet ta list v roke, tedaj spoznaš, da ni vse tako, kakor bi moralo biti, a da se Tvoje besede, lepo postavljene druga poleg druge, vendar prijetno beró. To sicer ni vse, a je vsaj nekaj!

*

Spoštovani gospod Doropoljski!

Danes sem se Vam namenila pisati, go-spod! Rojena sem v Trstu in obiskujem IV. razred C. M. šole na Aquedottu. V šoli se učimo mnogo koristnega, a najbolj mi ugaja naš lepi slovenski jezik.

Sprejmite mnogo pozdravov!

Milena Mikotova.

Odgovor:

Ljuba Milena!

Tako mora govoriti vsako zavedno slovensko dekle: najlepši mi je naš slovenski jezik! — Koliko so ga zatirali, a zatrli ga niso! Da so si ga tržaški Slovenci ohranili, zato je za njihovo deco „Družba sv. Cirila in Metoda“ ustanovila v Trstu slovenske šole, ki za njih vzdrževanje s prostovoljnimi prispevki skrbi ves slovenski narod. Tržaški Slovenci se vedno odločno zavedajo svoje slovenske narodnosti — in tržaška slovenska mladina navdušeno poudarja, da ostane zvesta svoji lepi materinščini. Ta zavednost naj služi za zgled in v posnemanje vsem Slovencem in Slovenkam!

*

Ljubi gospod Doropoljski!

Do letošnjega leta še ni na Prihovsko pošto menda nikoli prihajal „Zvonček“ — razen šolskega. Letos pa ima tukaj že pet naročnikov (s šolskim 6). Najprej je prišlo meni na misel, da bi si ga naročil. Povedal sem to svojemu prijatelju Francu Raku, in takoj je bil pri volji, da si ga tudi on naroči. Pozneje, ko

sva ga midva dobila že par števil, pa sem pregovoril še tri, da so si ga naročili, in vsem jako ugaja. Za prihodnje leto pa jih pridobim še več, nekaj jih je že reklo, da si ga gotovo naroče. Zdaj se kmalu začne šola, in morala bo tudi moja sestra med deklicami v šoli pridobivati naročnike „Zvončku“. Naj bi vsak tako storil ter prigovarjal svojim prijateljem in znancem, naj si naroče „Zvonček“, gotovo bi ne bilo zaman. Pa bi rekel kdo: „E, kaj bi se toliko pehal, saj nimam nič zato.“ Pri-mojzelen! Ali ne vidiš in ne čitaš v „Zvon-čku“ črno na belem: čim več naročnikov, tem več gmotne podpore, tem lepši bi bil „Zvon-ček“. Pa praviš, da bi nič ne imel zato! Imel bi tudi zavest, da si koristil plemeniti stvari. In „Zvonček“ tudi zasluži to. Bral sem že veliko knjig (nad 400) in raznih listov in reči moram, da je „Zvonček“ eden izmed najlepših v slovenski književnosti. Zdaj bi ne mogel več biti brez njega. — Radoveden sem, koliko naročnikov ima sedaj. Ko sem še hodil v šolo, sem se najbolj veselil ur prirodopisa, zemljepisa, spisja, risanja in petja. Še zdaj imam te predmete najrajši. — Ali Vam smem še pisati?

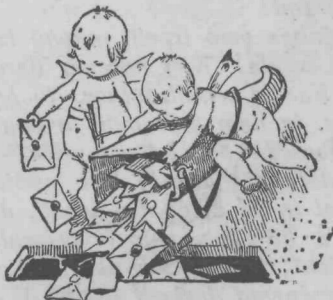
Srčne pozdrave od

Janeza Leskovarja
na Prihovi pri Konjicah
(Štajersko).

Odgovor:

Ljubi Janez!

Malokatero pismo mi je napravilo toliko veselja, kakor Tvoje. Hvala Ti v imenu našega ljubega „Zvončka“, da se s toliko vnemo, tako prepričevalno in s takim uspehom trudiš zanj! Veseli me še posebno, da Te list sam s svojo vsebino in po svoji obliki navdušuje do takega dela. To je delo iz prepričanja, zato je tako zavestno in vzpodbudno. Le pomisli: Sedaj ima „Zvonček“ 1300 naročnikov. Ako bi mu vsak dosedanjih naročnikov pridobil toliko novih, kolikor si mu jih Ti — preračunaj, kako ponosno bi bilo potem naše število! Zato pa velja moj klic vsem prijateljem „Zvončka“: Posnemajte vrlega slovenskega fanta — Janeza Leskovarja! — Na zadnje Tvoje vprašanje pa odgovarjam: Da!

Vsem koticarjem sporočam, da se prihodnje leto zopet srečamo na tem prostoru. Vabim na sodelovanje vse dosedanje koticarje, a kličem k dopisovanju nove sotrudnike! Na veselo snidenje!

Ob sklepu devetnajstega letnika.

Sklepamo devetnajsti letnik svojega lista z veselimi pogledi v bodočnost, Huda so bila leta preteklosti. Sovražniki našega naroda so nas trdo stiskali, da se nismo mogli nikjer tako razviti, kakor je to hotela nadarjenost in dobra volja Slovencev. Ob vsakem koraku nam je stalo tisoč zaprek na poti. Vzlic vsemu hudemu smo se vzdržali. Danes živimo v svobodni svoji domovini Jugoslaviji! Naš prvi pozdrav velja njej, ki je sedaj naša dobra mati! Naj živi! Naj процvita! Naj raste v mogočnosti in slavi! —

Mi smo bistveni in sestavni del troimenskega naroda Slovencev, Hrvatov in Srbov. Naša domovina je domovina SHS! Vsi smo si bratje in sestre med seboj! Demokrati smo! Vsi se cenimo, spoštujemo in ljubimo med seboj! Nihče ni prvi, nihče ni zadnji! Nihče ne sme dobro in udobno živeti na škodo drugemu! Ne stori nikomur ničesar, kar nečeš, da tebi drugi stori! Podpirajmo drug drugega! Bodimo strpljivi in prizanesljivi drug z drugim! Pomagajmo sosedu, imejmo usmiljenje s sirotami, tolažimo vdove! Toliko gorja je povzročila vojna, da ga ne opiše nobena beseda! V svoji demokratski državi Jugoslaviji moramo živeti vsi po Kristovem nauku: „Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe!“

Napočila je doba miru, ljubezni, sreče in dela!

V miru naj se razvijajo vse naše moči! Ljubezen do države Jugoslavije bodi pospeševalka in gonilna sila vsemu našemu delovanju! Tako pridemo do srečnega življenja na svoji svobodni zemlji! Večna Pravica blagoslavlja naš dom in rod!

Mnogo smo trpeli, mnogo izgubili — a ljubezen do naše drage mladine nam je ostala! Njej hočemo darovati vse, kar imamo najlepšega in najboljšega! Kar je zemlja solnce, to je našim srcem ljubezen do mladine: ta nas poživlja, ta nam daje moč in pogum. Iz te ljubezni izvirajo vsa naša dejanja, vsaka beseda bodi njena priča! Iz naše mladine vzraste naš bodoči rod, ki naj nadaljuje z delom, kjer prenehamo mi, da bo naš narod neprestano napredoval in se razvijal v lepoti, dobroti in resnici!

Ta ljubezen nam je velevala, da smo pred devetnajstimi leti ustanovili „Zvonček“, ta ljubezen nam ukazuje, da z listom nadaljujemo. S prihodnjim letom začnemo dvajseti letnik. V proslavo dvajsetletnice smo „Zvončku“ oskrbeli popolnoma novo opremo. Od prve do zadnje strani dobi naš list novo lice, s kakršnim se ne more ponasati noben drugi časopis. Prepričani smo, da zavriskajo naši prijatelji od veselja, ko jim pride prva številka prih. letnika v roke. Umetniške risbe je izvršil g. strokovni učitelj Dragotin H u m e k iz Krškega.

Naročnina „Zvončku“ znaša od prihodnjega leta naprej: za vse leto 10 K, za pol leta 5 K, za četrt leta 2·50 K. Naročajte ga in mu pridobivajte novih naročnikov!

Uredništvo in upravništvo.